

TALLINNA PRANTSUSE LÜTSEUMI HÄDAOLUKORRA LAHENDAMISE PLAAN

Hädaolukordade lahendamise plaan ehk kriisiplaan on koostatud kooli tegevusvalmiduse suurendamiseks ja tööjaotuse selgitamiseks võimaliku kriisiolukorra puhul. Iga hädaolukorda suhtutakse erinevalt olenevalt juhtumi tüübist ja raskusastmest.

Kõikide koolitöötajate, lapsevanemate ja õpilaste ülesanne on märgata võimalikke ohumärke, mis võivad viia kriisisituatsioonini! Palun ole tähelepanelik oma kaaslaste suhtes ning märka ohtu või võimalikku ohusituatsiooni ning tegutse vastavalt.

ENNETAME KRIISI!

Tallinna Prantsuse Lütseumi hädaolukordade lahendamise plaani koostamisel on aluseks võetud vabariiklik projekt „Kriisiolukorras tegutsemise plaani koostamise juhendmaterjali ja näidisplaani koostamine koolidele ja lasteaedadele“. Antud projekti koostamisel on osalenud Rocca al Mare Kool ja Rocca al Mare Veskimõldre Lasteaed koostöös Eesti Päästeameti, Demineerimiskeskuse, Politsei-ja Piirivalveameti ja Eesti Haridus-ja Teadusministeeriumiga.

Sisukord

Kooli kriisimeeskond. Nimekiri. Kontaktid. Ülesanded	4
Kriisimeeskonna koosseis.....	4
Esmaabi andjad koolis:	4
Kriisitöö eesmärgiks koolis on:	4
Kriisimeeskonna ülesanded	4
Teavitamine väljapoole kooli	5
Vanemate teavitamine	5
Tähtsad kontaktid	5
Hädaolukordadest teavitamine	6
Kiirjuhise õpetajale.....	6
Õpetaja tegutsemise põhimõtted	6
Kriis väljaspool kooli.....	8
Võimalikud hädaolukorra juhtumid koolis	8
Ajakriitilised kriisisituatsioonid koolis	8
Muud kriisisituatsioonid koolis	9
Käitumisjuhised kooli töötajatele võimaliku hädaolukorra puhul	10
Äkkrünnak	10
Varjumisstrateegia äkkrünnaku puhul	10
Käitumine varjumise ajal	11
Varjumisstrateegia vahetunnis.....	12
Häire õues toimuva tunni ajal	12
Suhtlemine meediaga	12
Tulekahju	13
Suitsuse koridori läbimine evakueerudes.....	13
Pommikahtlase eseme leid.....	14
Äkkrünnaku ähvardus.....	14
Ringlevad kuulujutud ähvardusest, ohumärgid loovtöodes vmt.....	14
Telefoni teel edastatud ähvardus.....	15
Kirja teel edastatud ähvardus	15
Internetikeskkonnas tehtud ähvardus	15
Pommiähvardus	16
Telefoni teel edastatud pommiähvardus	16

Suusõnal edastatud pommiähvardus	16
Kirja teel edastatud pommiähvardus.....	17
Mida sa saad teha kannatanu heaks vahetult peale traumaatilist sündmust?	17
Abistaja eneseabi.....	17
LISA 1 Äkkrünnaku ähvarduse dokumenteerimise ankeet.....	19
LISA 2 Pommiähvarduse dokumenteerimise ankeet.	21
LISA 3 Keelatud aine(te) äravõtmise akt	22

Kooli kriisimeeskond. Nimekiri. Kontaktid. Ülesanded

Kriisimeeskonna koosseis

Peter Pedak	direktor	56656638	direktor@tpl.edu.ee
Anne Kүүsmaa	õppealajuhataja	53804530	anne.kuusmaa@tpl.edu.ee
Marika Rauam	majandusjuhataja	5084998	marika.rauam@tpl.edu.ee
Anu-Liis Kõlli	vanemõpetaja	56655463	anuliiskolli@gmail.com
Einar Maarits	õpetaja	56689470	einar.maarits@tpl.edu.ee
Alla Popova	meditsiinitöötaja	53488741	prantsusel@kth.ee
Jane Sisask	sekretär	5531475	jane.sisask@tpl.edu.ee

Esmaabi andjad koolis:

Alla Popova	meditsiinitöötaja	53488741	prantsusel@kth.ee
Gunnar Heinoja	õpetaja	56213622	guntsik@yahoo.com
Marje Väli	õpetaja	56487223	marje.vali@gmail.com

Kriisitöö eesmärgiks koolis on:

- leevendada laste ja täiskasvanute kannatusi ning toetada toibumist;
- vältida traumajärgse stressihäire väljakujunemist;
- aidata koolikollektiivil säilitada tegevusvõimet;
- tagada koolisituatsiooni normaliseerumine;
- tugevdada kollektiivi võimet tulla edaspidi raskete olukordadega paremini toime.

Kriisimeeskonna ülesanded

- 1) Korraldab hädaolukorra juhtumi korral teavitamise, jagab viivitamatult korraldused personalile ja õpilastele. Õigeaegne adekvaatne teavitamine vähendab kuulujuttude levikut.
- 2) Juhib hädaolukorra või kriisiolukorra lahendamist koolis, koordineerides kooli töötajate tegevust rakendades juhtumipõhist olukorra lahendamise plaani.
- 3) Koguneb viivitamatult, saades teada hädaolukorrast koolis ning kiiresti määratakse konkreetse kriisi lahendamise juht, lepatakse kokku esialgne tegevuskava ning jagatakse juhised kõikidele koolitöötajatele. Vajadusel palutakse abi politseilt, päästeametilt, kohalikult omavalitsuselt, lapsevanematelt jne.
- 4) Tagab kooli toimimise korraldamise kriisiolukorras.

- 5) Korraldab vajadusel hoones või territooriumil viibivate isikute evakueerimise.
- 6) Otsustab õppe- ja kasvatustegevuse jätkamise või katkestamise või otsustab õpilaste koju saatmise vajaduse.
- 7) Korraldab dokumentide ja andmekandjate kaitse.
- 8) Korraldab teabevahetust.
- 9) Kriisigrupi juht on kooli direktor. Direktori puudumisel kriisigrupi liige.

Teavitamine väljapoole kooli

On oluline, et initsiatiiv juhtunust teavitamisel oleks kooli poolel. See aitab ära hoida nii koolis kui ümbruskonnas sageli hirmutavate ja üledramatiseeritud kuulujuttude levikut, ohjata juhtunu käsitlemist meedia poolt, mis sageli osutub kannatanuid, kaasõpilasi, nende peresid ja kooli personali emotsionaalselt häirivaks või traumeerivakski ning võimaldab taastada kooli normaalse funktsioneerimise võimalikult kiiresti.

Vanemate teavitamine

Kriisitoimkonna juht koostab kirja, kus selgitatakse juhtunut. Teatatakse kooli tegutsemisplaani, võimalikest ajutistest muutustest õppetöö korralduses, õpilastele, vanematele ja kooli personalile pakutavast abist. Kirjale lisatakse kontaktisikute nimed ja telefoninumbrid, kes on volitatud vanemate küsimustele vastama.

Tähtsad kontaktid

Hädaabi 112

Politsei 112

Noorsoopolitsei 6124297

Veebipolitseinikud Andero Sepp, Maarja Punak, Oksana Luik

Usaldustelefon 126 (eesti keeles) iga päev kl 17–3

Usaldustelefon 127 (vene keeles) iga päev kl 19–23

Kooli kantselei 6 462 199

Kooli meditsiiniõde 56256629

Hädaolukordadest teavitamine

Hädaolukorra puhul peab õpilaste juures viibiv õpetaja viivitamatult teavitama politseid või päästeametit. Või paluma seda teha ühel klassis viibival õpilasel, kui õpetaja näiteks annab esmaabi. Seejärel võtab kohe ühendust kriisikomisjoniga. Kriisikomisjon teavitab kogu kooli hädaolukorrast ning organiseerib kiiresti tegevusplaani arvestades tekkinud hädaolukorra tüüpi ning hindab kriitiliselt võimalikke tagajärgi.

Üldiseks teavitamiseks kasutatakse Tallinna Prantsuse Lütseumis tuletõrje häiresüsteemi.

Kiirjuhised õpetajale

- Ole lastega koos, ära jäta õpilasi üksi.
- Anna ainult tõest, faktipõhist informatsiooni toimunust. Ära edasta kinnitamata teateid.
- Kui sul on mingil põhjusel raske üksi rääkida, kutsu endale appi kolleeg või kriisigrupi liige.
- Ole tähelepanelik riskiõpilaste suhtes. Nad vajavad kiiret individuaalset abi.
- Aita õpilastel taastada enesekontroll ja rahuneda.
- Ole oma käitumisega õpilastele eeskujuks.
- Vajadusel pöördub kooli kriisigrupp politsei või psühholoogi poole.
- Õpilastele tuleb selgitada suhtlust ajakirjanikega.

Õpetaja tegutsemise põhimõtted

Kui kooli kriisitoimikond on personali juhtunust informeerinud, on õpetajad need, kelle ülesanne on aidata oma klassides õpilastel juhtunut käsitleda. Sageli võib õpetaja osutada ainsaks täiskasvanuks, kelle poole lapsed oma mõtete ja tunnetega pöörduda saavad või julgevad. Isegi siis, kui õpetaja ei ole saanud kriisiabialast ettevalmistust saab ta olla lastele suureks toeks. Seejuures peab õpetaja tulema toime ka iseenda stressireaktsioonidega. Peale traumaatilisi sündmusi võivad õpetajal ilmned järgmised järelreaktsioonid: ärrituvus, keskendumisraskused, raskused tundide läbiviimisel, hirm, et õpilastega juhtunust rääkimine võib asja veel hullemaks teha, ebamugavustunne seoses oma tugevate tunnetega (hirm, viha),

sündmuse traumeeriva toime eitamine õpilastele. Et õpilasi aidata, peaks õpetaja olema teadlik oma seisundist ja otsima vajadusel endale abi.

Sa käitud õigesti, kui ...

... **toimid koheselt – oled aktiivne ja otsustav.** See aitab kaasa õpilaste turvatunde ja tasakaalu taastamisele;

... **sa ei jäta lapsi üksi.** Hoolitse selle eest, et sinu äraolekul oleks klassi juures keegi koolipersonali hulgast või vajadusel mõned eakaaslased kannatanud lapsele;

... **annad informatsiooni toimunust.** Anna tõene ülevaade juhtunust, räägi vaid teadaolevaid fakte. Püüa jääda oma väljendustes rahulikuks ning kirjeldada juhtumit selgelt ja lihtsalt. Kui sul on mingitel põhjustel raske üksi rääkida, kutsu endale appi kolleeg või keegi kriisigrupist;

... **välidid lubadusi.** Ära luba, et kõik saab varsti korda, kuid hoia üleval lootust, et lõpuks kriis siiski ületatakse;

... **julgustad õpilasi juhtunust rääkima.** Sageli tahetakse kriisiolukorrast korduvalt rääkida ja küsida samu küsimusi, sest toimunut on raske omaks võtta. Julgusta lapsi rääkima nii juhtunuga seotud faktidest kui ka oma tunnetest. Leppige vajadusel kokku ajad, millal te koolipäeva jooksul juhtunust räägite;

... **säilitad klassis tavapärased reeglid.** Toeta õpilaste igasugust tegevuslikku aktiivsust (nt. klassi koristamine jmt. rutiinsed tegevused). See süvendab kokkukuuluvus- ja turvatunnet ning aitab taastada kontrolli tunnete üle;

... **muuda ajutiselt õppekava.** Peale traumaatilisi sündmusi on õpilastel raskusi keskendumise ja mälu ning alaneb õpivõime. Kontrolltööd tuleks mõned päevad edasi lükata. Ka kodutöid võiks mõneks ajaks vähendada;

... **oled tähelepanelik riskiõpilaste suhtes.** Kõrgenenud riskiga õpilasteks võivad olla kannatanu õed/vennad, lähedased sõbrad, tugevaid emotsionaalseid reaktsioone ilmutanud lapsed, sündmuse pealtnägijad, need, kel on peres probleeme või on kaotanud pereliikme, depressiooniilmingute või suitsiidikalduvustega õpilased. Nad vajavad kohest individuaalset psühholoogilist esmaabi;

... **aitad taastada enesekontrolli.** Tugevad tunded on kriisiolukorras loomulikud. Ole valmis nii mõnegi õpilase viha- ja agressiivsuspuhanguks. Kriitika asemel aita neil maha rahuneda ja oma käitumise üle kontroll saavutada;

... **selgitad õpilastele suhtlust ajakirjanikega.** Ütle, et nad ei vastaks ajakirjanike küsimustele ilma vanemate loata;

... **hoiavad kontakti teiste õpetajate, kooli personali ja lastevanematega.**

Tähtis on teada, kuidas õpilased kriisiolukorras hakkama saavad mitte ainult koolis, vaid ka kodus ja väljaspool. Nii mõnigi õpilane võib vajada spetsialisti abi. Vanemadki vajavad juhtnööre;

... **oled osavõtlik ja asjalik.** Mida enam täiskasvanud annavad eeskuju, kuidas olla asjatundlik, probleeme lahendav ning samas kaastundlik ja hooliv, seda enam on ka lapsed võimelised käituma adekvaatselt;

... **oled teadlik oma reaktsioonidest.** Loomulik on avaldada lastele oma tundeid ja mõtteid juhtunu suhtes. See julgustab paljusid ennast avama. Kui isiklike tunnetega on siiski raske hakkama saada, räägi kolleegidega, jaga oma tundeid ja mõtteid, vajadusel otsi abi spetsialistidelt;

... **sul on käepärast hädaabi number: 112**

Kriis väljaspool kooli

- Järgida ametite-ministeeriumide nõuandeid ja korraldusi.
- Kriisigrupp kavandab vajalikud muudatused kooli töös.
- Kriisigrupp informeerib olukorrast õpetajaid ja õpilasi.

Võimalikud hädaolukorra juhtumid koolis

Ajakriitilised kriisisituatsioonid koolis

Äkkrünnak

Tulekahju

Pommikahtlase eseme leid.

Äkkrünnaku ähvardus.

Pommiähvardus.

Muud kriisisituatsioonid koolis

Õpilase kadumine:

Lapserööv.

Lapseröövi ähvardus.

Kaklus või ühepoolne füüsiline vägivald.

Varastamine.

Esemete rikkumine.

Väljapressimine.

Alkoholi, tubaka või muu keelatud aine omamine.

Õpilane narkouimas või alkoholijoobes koolis

Surm.

Õpilase surm

Õpetaja/ koolitöötaja surm:

Õpilase lähedase surm:

Suitsiid.

Õpilase raske haigus:

Vaimne vägivald.

Küberkiusamine.

Füüsiline vägivald koolis.

Koduse füüsilise väärkohtlemise kahtlus.

Seksuaalne väärkohtlemine.

Depressioon.

Söömishäired.

Astmahoog.

Diabeet ehk suhkruhaigus.

Hüperglükeemia.

Hüpoglükeemia.

Epilepsiahoog.

Käitumisjuhised kooli töötajatele võimaliku hädaolukorra puhul

Äkkrünnak

Rünnakut avastades

Võimalusel varju, vajadusel põgene!

- 1) Võimalusel anna kohe häire!
- 2) Helista 112!
- 3) Järgi 112 numbrilt saadud korraldusi!

Varjumisstrateegia äkkrünnaku puhul

- 1) Jää rahulikuks ja teata lastele, et koolimajas on oht.
- 2) Lukusta uks.
- 3) Tõmba kardinaid akende ette, kui on.
- 4) Anna korraldus
  - eemalduda uksest ja akendest
  - olla vaikselt
  - püsida madalal
  - varjuda koolipinkide ja toolide vahele.
- 5) Jää ootama politsei saabumist. NB! Ust tohib avada ainult siis, kui oled kindel, et avamist palub politsei või kooli juhtkond. Vajadusel identifitseeri politsei 112 vahendusel.

Ära püüa ründajaga kontakteeruda! Maailmapraktika kohaselt on sellised katsed lõppenud surmaga.

Ära mine klassist välja esmaabi andma! See võib lõppeda sinu surmaga. Kui näed esmaabi vajadust, helista 112, kirjelda olukorda ja abivajaja täpset asukohta koolimajas.

Ära luba õpilastel helistada! Tekkiv ülekoormus takistab operatiivjõududel omavahel suhelda ning helin reeta teie asukoha.

NB! Kui rünnakuga kaasneb süütamine või plahvatus ja käivitub häire, pead sina ise otsustama, kas turvalisem on varjuda või evakueeruda.

Käitumine varjumise ajal

- 1) Ole ise rahulik ja oma korraldustes kindel.
- 2) Võimalusel leia klassile mingi tegevus.
- 3) Fikseeri varjumise kellaeg – oodates tundub aeg reaalsest pikem. Anna õpilastele teada, et varjumine võib kesta mitu tundi, see ei pruugi seotud olla rünnaku tagajärgede ulatusega, evakueerumisluba antakse alles siis, kui on kindel täielik turvalisus.
- 4) anna õpilastele teada, et vanematega kontakteerub esimesel võimalusel kooli juhtkond, õpilased lüsitavad telefonid välja, et vältida võrgu ülekoormust, sest muidu ei saa politseid ja päästjad omavahel sidet pidada;
- 5) lülita oma telefon hääletule režiimile, võimalusel helista 112, anna teada enda asukohast ja varjajate olukorrast. Vajadusel kasuta selleks õpilase telefoni, mis jääb hääletul režiimil sinu kätte;
- 6) kui sul on infot kurjategija liikumisest, edasta see 112;
- 7) kui keegi klassis olijatest vajab arstiabi, helista 112, kirjelda olukorda ja abivajaja täpset asukohta koolimajas.

NB! Juhul, kui klassil ust ei ole võimalik lukustada, tuleb evakueeruda, äärmiselt ohtlik on jääda ruumi, mida ei ole võimalik sulgeda!

Varjumisstrateegia vahetunnis.

- 1) Ava lähima klassi uks.
- 2) Koonda sinna kõik lähedalasuvad õpilased
- 3) Edasi käitu vastavalt varjumise juhendile

NB! Juhul, kui ei ole võimalik varjuda lukustatavasse ruumi, tuleb kiirest evakueeruda.

Häire õues toimuva tunni ajal

- 1) Jää rahulikuks ja teata lastele, et koolimajas on oht.
- 2) Liigu võimalikult varjatud tees kasutades koos õpilastega koolimajast eemale.
- 3) Varjuge sobivaimasse kohta, kuhu saad turvaliselt liikuda, võimalusel kokkulepitud kogunemiskohta.
- 4) Jälgi, et kõik õpilased on koos sinuga.
- 5) Esimesel võimalusel anna numbril 112 teada:
  - mis klassiga oled koos;
  - mitu õpilast on koos sinuga;
  - kas keegi, kes oleks pidanud olema tunnis, on puudu (läks enne häiret koolimajja sisse vmt);
  - sinu ja õpilase asukoht.
- 6) Hoiu õpilased enda juures, ära lase kellelgi lahkuda.
- 7) Jää ootama politsei korraldusi.

Suhtlemine meediaga

Äkkrünnaku lahendamine kuulub politsei vastutusalasse. **Meediapäringutele vastab ainult politsei kõneisik või kooli direktor, kes annab politseiga kooskõlastatud infot.**

Kui sinu poole pöördub ajakirjanik:

1) ütle oma nimi ja amet;

2) kinnita, et antud olukorras vastab ajakirjanike küsimustele **ainult** politsei kõneisik või koolidirektor.

Kõigil täiskasvanutel on kohustus kaitsta õpilasi meedia ning uudishimuliku üldsuse eest.

Õpilased ei pea meediale andma ühtki kommentaari.

Räägi õpilastele, kuidas ajakirjanikke viisakalt, kuid otsusekindlalt kooli direktori poole suunata.

Tulekahju

1. Säilita rahu;

2. Anna õpilastele korraldus evakueeruda, korda peamised juhised:

-rahulikult;

-asjad jäävad klassi;

-liigutakse sobivaimat teed pidi kokku lepitud kogunemiskohta;

-kui valjuhääldist antakse teistsugused korraldused, lähtutakse neist;

-ülemistelt korrustelt tulijatel on trepil eesõigus.

3. Kui koridoris on suitsu, kontrolli enne õpilaste evakueerimist, kas evakuatsioonitee on väljumiseks ohutu.

4. Sulge aknad ja ukSED, ära lukusta!

5. Võta kaasa klassi nimekiri (kui kool kasutab elektroonilist õppeinfosüsteemi, ole valmis edastama info puudujate ja tunnis viibinud õpilaste kohta)

Kogunemiskohas:

1. Kontrolli õpilaste kohalolekut;

2. Edasta info, kui palju õpilasi oli tunnis, kui palju puudus, kui palju jõudis kogunemiskohta direktor/õppealajuhataja/huvijuht (teavet koguva inimese amet)

3. Kogunemiskohta tuleb jääda seniks, kuni päästemeeskonna juht või kooli direktor annab järgmised korraldused

Suitsuse koridori läbimine evakueerudes

1. Võimalusel tee eelnevalt kindlaks, milline evakuatsiooniteekond on väljumiseks

kõige ohutum;

2. kui pead läbima suitsuse koridori, hoia madalale, kus õhk on puhtam;
3. kata suu ja nina niiske riidega;
4. liikudes toeta käega vastu seina, et säilitada õige suund;
5. klass peab püsima koos;
6. hoonest välja jõudes tuleb liikuda kokkulepitud kogunemiskohta;
7. kogunemiskohas kontrolli, et kõik ruumist väljunud lapsed on sinuga, edasta info direktorile/õppealajuhatajale/huvijuhile (teavet koguvale isikule).

Pommikahtlase eseme leid.

Ära puuduta ega liiguta kahtlast eset!

Ära kasuta mobiiltelefoni ega raadiojaama vähemalt 50 m raadiuses kahtlasest esemest!

Evakueerudes pommikahtlase eseme leiu korral

1. Võimalusel ava aknad, plahvatuse korral on kahjustused siis väiksemad.
2. Vaata ruum kiiresti üle, kas näed midagi kahtlast (ese, mida selles ruumis pole varem olnud vmt)
3. Kui leiad kahtlase eseme, lahku ruumist ja teavita leiust politseitöötajat, päästeteenistust või kooli kriisimeeskonda
4. Võta kaasa klassi nimekiri (kui kool kasutab elektroonilist õppeinfosüsteemi, ole valmis edastama info puudujate ja tunnis viibinud õpilaste kohta).
5. Võta kaasa isiklikud asjad ruumi vabastamine kottidest lihtsustab ruumi edasist kontrolli.
6. Kogunemiskohta jõudes kontrolli kõigi kohalolekut ja edasta infot koguvale õpetajale teave, kui palju oli õpilasi tunnis, kui palju puudus, kui palju jõudis kogunemiskohta.

Äkkrünnaku ähvardus.

Ringlevad kuulujutud ähvardusest, ohumärgid loovtöodes vmt.

1. Täpsusta infot.
2. Teavita 112.
3. Teavita kooli direktorit.

4. Kui oled kindel, et tegemist on alusetu ähvardusega, teavita ähvardusest ikkagi kindlasti kooli direktorit.

Kui sul on kahtlus, et keegi plaanib ükskõik mis moel rünnakut, aga kahtled ähvarduse tõepärasuses või info piisavuses, räägi kahtlustest kooli direktorile.

Telefoni teel edastatud ähvardus

1. Jää rahulikuks.
2. Hoia kõneleja liinil nii kaua kui võimalik.
3. Samaaegselt püüa teavitada politseid numbril 112 (palu lähedalolijate abi vmt).
4. Püüa teada saada, pane kirja:
  - Millal rünnak toimub (kuupäev/kellaeg)?
  - Kus rünnak toimub?
  - Kuidas võib rünnak toimuda ?
  - Mis eesmärgil?
  - Kas ründaja on juba sündmuskohal?
  - Kes on helistaja?
  - Pane tähele kõneleja hääletooni, väljendeid, taustaheliseid jmt.
5. Pärast kõne lõppu teavita 112 ja kooli direktorit. Kui oled kindel, et tegemist on alusetu ähvarduse või naljaga, teavita kooli direktorit.
6. Esimesel võimalusel täida ähvarduse dokumenteerimiseks ankeet (vt lisa 1).

NB! Kui ähvardaja kavatses rünnata kohe, anna viivitamatult häire ja teavita kohe 112.

Kirja teel edastatud ähvardus

1. Teavita 112.
2. Säilita kiri kiletaskus ja anna see uurimiseks üle politseile / salvesta kiri.
3. Teavita kooli direktorit.

Internetikeskkonnas tehtud ähvardus

1. Salvesta ähvardus või vestlus, mille käigus ähvardati.
2. Märgi juurde portaali, kus ähvardus edastati.

3. Fikseeri ähvarduse edastamise kellaeg .
4. Teavita koheselt 112 ja edasta salvestatud materjal.
5. Teavita kooli direktorit.

Ära sulge portaali ilma ähvardust salvestamata!

Pommiähvardus

Telefoni teel edastatud pommiähvardus

1. Säilita rahu.
2. Võimalusel teavita paralleelselt 112 (nt kata toru käega kinni ja helista 112, anna lähedalolijale käega märku, et vajad abi, kirjuta sedelile märksõnad, et lähedalolev kolleeg mõistaks olukorda ja teavitaks 112 vmt).
3. Numbrinäiduga telefoni puhul fikseeri number.
4. Hoia kõneleja liinil nii kaua kui võimalik, kuula teda katkestamata.
5. Kirjuta üles kõik, mida kõneleja räägib
  - Kus lõhkeseadeldis asub?
  - Milline välja näeb?
  - Kuidas ja kes käivitab seadeldise?
  - Millal plahvatab (kellaeg)?
  - Millal ja kes selle pani?
  - Mis on pommipaneku eesmärk?
  - Kas ähvardaja nõuab midagi?
  - Kes on helistaja?
6. Pane tähele kõneleja hääletooni, väljendeid, taustaheliseid jmt.
7. Teavita kooli direktorit.
8. Esimesel võimalusel täida ähvarduse dokumenteerimise ankeet (vt lisa 2)

Suusõnal edastatud pommiähvardus

1. Teavita 112.
2. Võimalusel pea ähvardajat kinni politsei saabumiseni või võta tema kontaktandmed.
3. Teavita kooli direktorit.

Kirja teel edastatud pommiähvardus

1. Teavita 112.
2. Säilita kiri kiletaskus ja anna see uurimiseks üle politseile.
3. Teavita kooli direktorit.

Mida sa saad teha kannatanu heaks vahetult peale traumaatilist sündmust?

- Lähtu kannatanu soovidest — vaid tema teab, mida ta hetkel kõige enam vajab.
- Ole ta juures, see loob turvatunde, kuid ära hoolitsemisega üle pinguta.
- Aita kannatanul tunda end mugavalt (soe jook, toit, ravimid, ohutu koht jm).
- Räägi leebe häälega, kõneta teda nimepidi.
- Küsi, kuidas ta end tunneb — väline rahulikkus võib varjata suurt erutust.
- Ära alahinda tema kannatuste tõsidust ütlusega: “Pole viga, kõik saab korda.”
- Anna kannatanule infot. Palu tal juhtunut kirjeldada.
- Jälgi, et kannatanu ei teeks impulsiivseid otsuseid.
- Toeta tema tegutsemist, julgusta midagi ette võtma. Tegutsemine aitab taastada kontrolli olukorra ja iseenda üle.
- Ole hea kuulaja: näita välja, et sa kuulad, ära katkesta, ole kaastundlik, luba tal ka vaikida.

Mida võib öelda:

“Mis juhtus?”

“Kurb, et see juhtus.”

“See on sulle väga raske katsumus.”

“Täiesti normaalne on, et sa tunned...”

”Ma ei tea, mida öelda.”

Mida ei tohiks öelda:

“Ma tean, mida sa tunned.”

“Oleks võinud hullemini minna.”

“Rahune maha!”

“Ära karju!”

“Ju oli see Jumala tahtmine.”

Abistaja eneseabi

Arvame ekslikult, et teiste õnnetus meile mõju ei avalda.

Ku oled abistaja siis, ära unusta, et ...

... traumaatiline sündmus puudutab ka sind.

... sinagi talud stressi vaid teatud piirides.

... raskeim olukord ka Sulle on see, kus ohvriteks on lapsed.

Sündmuspaigal võid tunda ...

... ebareaalsuse-, hirmu- ja abitustunnet.

... ülisuurt seesmist pinget, mis halvab mõtlemisvõime.

... halba füüsilist enesetunnet, värinaid, pulsi kiirenemist jm.

... ebakindlust, sest Sa ei tea täpselt, kas toimid õigesti.

... viha ja ärritust, sest segadus raskendab sinu tegutsemist.

Peale abi andmist ole valmis selleks, et ...

... sul võib olla raske pöörduda tagasi oma igapäevaste toimingute juurde.

... võid olla väga väsinud, sest oled andnud endast palju energiat.

... pealetükkivad mälpildid ja mõtted ei anna rahu.

... sind haarab ängistus, sest elu näib olevat muutunud ebaturvaliseks.

... võid tunda kurbust ja leina.

... võivad ilmned a unehäired ja painajalikud unenäod.

... võid end süüdistada, kuna sulle tundub, et sa ei suutnud anda endast parimat.

... võivad muutuda sinu arusaamad elust ja inimsuhetest.

Hoolitse ka iseenda eest!

- Tunnista endale oma pingeid.
- Räägi toimunust kellegagi, keda usaldad.
- Ela oma tunded välja.
- Püüa sihipäraselt lõdvestuda: puhka, söö, jaluta värskes õhus, väldi mõnuaineid.
- Ära ole enda suhtes mõnda aega liiga nõudlik, sest keskendumine on raske.
- Ära asu end ise ravima; kui mõne nädala möödudes stressireaktsioonid ei vähene, otsi professionaalset abi

HÄDAOLUKORRA PUHUL TULEB TOIMUNU PANNA KIRJA JA VIIA KRIISIMEESKONNALE (Pane kõik kirja kohe, kui sul tekib selleks võimalus)!

LISA 1 Äkkrünnaku ähvarduse dokumenteerimise ankeet.

Jää rahulikuks! Proovi vestlusest saada maksimaalselt infot, ära ise telefonikõnet lõpeta!

Kõne vastuvõtu aeg (kuupäev/kellaeg)
Mil viisil võib rünnak toimuda (kirjeldada/tsiteerida ähvarduse teksti)?
Millal rünnak toimub (kuupäev/kellaeg)?
Kus rünnak toimub (aadress, objekti nimetus, asukoht)?
Kes on ründaja (kui on teada isik, siis lisada nimi, sünniaeg, kontaktid jms)? Kui on teada ründaja isikukirjeldus, siis lisada ka see.
Milliseid vahendeid ründaja võib kasutada (relvad, süütevahendid jm – kirjeldada nii täpselt kui võimalik)?
Kas ründaja on sündmuskohal?
Mis on ründaja tegevuse eesmärk?
Helistaja asukoht, nimi, telefoninumber:
Kõne vastuvõtmise kuupäev ja kellaeg:
Kõne vastuvõtja nimi ja kontaktandmed:
HELISTAJA ISIK: mees, naine, tüdruk, poiss, laps, täpsemalt ei oska hinnata. Oletatav vanus.

Mis keeles rääkis? Eesti, vene, inglise, muu.
Kas helistaja kõneles mõnes murdes või murrakus?
Kas helistaja hääli oli teile tuttav? Jah, ei.
Kui jah, siis keda see meenutas?
Kõne hindamine
Iseloomustada helistaja kõnet (märgi sobivad).
Kiire, aeglane, rahulik, ärevil, hirmunud.
Kahtlev, vihane, enesekindel, karjuv.
Kriiskav.
Selge, kogelev, kurb, nutune, joobes.
Katkendlik, kähisev, mõmisev, läbi nina, seosetu.
Segane, rõõmus, itsitustega, aktsendiga, moonutatud.
Muu.
Kas helistaja keelekasutus oli hea ja korrektne? Jah, ei.
Kas hääletoon muutus kõne ajal? Kuidas?
Teil tekkis mulje, et ähvardaja tunneb Teid või ähvarduse objekti? Miks Te nii arvate?
Kas ähvardaja helistas ühe korra või mitu korda?
Kas ähvardaja kõnes esines kõnedefekte, viiteid vaimsele puudele või muud tavapärasest erinevat?
Kui jah, siis mis konkreetselt?
Kas helistaja mainis kedagi nimeliselt? Keda?
Kas kõne taustal oli kuulda teiste inimeste hääli, naeru, itsitamist vms?
Kas kõne taustal oli kuulda müra (masinad, seadmed, liiklusmüra, muusika, muu)?
Muud tähelepanekud.

LISA 2 Pommiähvarduse dokumenteerimise ankeet.

Kõne vastuvõtu aeg (kellaaeg, kuupäev).
Kus lõhkeseadeldis asub (täpne aadress, objekti nimetus, asukoht)?
Milline lõhkeseadeldis välja näeb (suurus, kuju, materjal jne.)?
Kuidas käivitub?
Millal pomm plahvatab (kuupäev/kellaaeg) ?
Millal ja kes selle pani?
Milline on pommipanemise eesmärk, taotlused, nõudmised?
Helistaja nimi ja telefoni number millelt helistatakse?
1. Helistaja isik: mees, naine, tüdruk, poiss, laps, täpsemalt ei oska hinnata. Oletatav vanus.
2. Mis keeles rääkis? Eesti, vene, inglise, muu.
3. Kas helistaja hääl oli teile tuttav? Jah, ei.
4. Kui jah, siis keda see meenutas?
5. Iseloomustada helistaja kõnet (märgi sobivad). Kiire, aeglane, selge, kogelev, vanduv. Moonutatud, seosetu, segane, erutatud, nutune. Muu.
6. Taustahelid: Inimhääled, muusika, liiklusmüra, kontor, Tööstus, itsitamine, muu.
7. Kõne kokkuvõte:
8. Kas on objektil, asutusel või mõnel asutuses töötaval isikul eelnevalt esinenud (pommi)ähvardusi?
Täitja nimi, kuupäev, kellaaeg, telefoni nr.

LISA 3 Keelatud aine(te) äravõtmise akt

Kool:
Klass:
Isiku andmed, kellelt aine(d)/ese(med) ära võetakse
Nimi:
Kuupäev:
Koht:
Ära võetav(ad) aine(d)/ese(med):
Aine(te)/eseme(te) äravõtmise põhjus:
Aine(d)/eseme(d) võttis ära
Nimi:
Ära võetud aine(d)/ese(med) on üle antud
Nimi:
Allkiri:
Kuupäev: